

ДОНИШКАДАИ ДАВЛАТИИ ФАРҶАНГ ВА САНЪАТИ
ТОҶИКИСТОН БА НОМИ МИРЗО ТУРСУНЗОДА

КАФЕДРАИ БОЙГОНШИНОСӢ

БАРНОМАИ ҚОРӢ (СИЛЛАБУС)

аз фанни «САҲМИ ШАРҚШИНОСОНИ РУС ДАР ОМУӢЗИШИ
ТАӢРИХ ВА ФАРҶАНГИ ХАЛҚИ ТОҶИК»

БАРОИ ДОНИШЧӢӢНИ КУРСИ СЕӢОМИ ИХТИСОСИ БОЙГОНШИНОСӢ 21030101 –

Ҳаҷми соатҳои таълимӣ- **4 кредит (64 соат)**

Семестри шашум

Шакли натиҷавии санҷиш: имтиҳон

ДУШАНБЕ-2019

Силлабус (барномаи корӣ) дар асоси Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз тарафи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28.12.2017 тасдиқ карда шудааст, барои донишҷӯёни ихтисоси таърих ва архившиносӣ тартиб дода шудааст.

Силлабус (барномаи васеъи корӣ) аз ҷониби номзади илмҳои таърих, профессори кафедраи бойгоншиносӣ Ёрмуҳаммадов А тартиб дода шудааст.

Силлабус (барномаи васеъи корӣ) дар ҷаласаи кафедраи бойгоншиносӣ баррасӣ ва бо суратмаҷлиси №5 аз «   » 01. 2019 тасдиқ карда шудааст.

Мудири кафедра, н.и.т., дотсент

Начотова Н.Б.

дар Шӯрои методии факултети таърих бо суратмаҷлиси № _____ аз «____» _____ 2018 ба ҷоп тавсия шудааст.

Раиси ШМ, дотсент _____ Холов Б.С..

Маълумот дар бораи омӯзгори (тьютор)- и фании таълимӣ :
Ёрмухаммадов А _ - номзади илм таърих, профессори кафедраи бойгоншиносӣ

Маълумот барои алоқа: ш. Душанбе, хиёбони Борбад, 54А Донишкадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода, бинои № 1, утоқи 3

Ҷадвали машғулиятҳои дарсӣ

Ному насаби омӯзгор	Машғулиятҳои аудитори:			Суроғаи омӯзгор
	Лексионӣ	Амали	КМРУ	
Ёрмухаммадов Амиршоҳ номзади илмҳои таърих, профессор	Сешанбе 13 ⁰⁰ 15 ⁰⁰	Чоршанбе 13 ⁰⁰ 15 ⁰⁰		ДДФСТ ба номи М.Турсунзода, кафедра и бойгоншиносӣ, бинои таълимӣ № 1 утоқи 37

II. Шарҳи мавқеи фан дар раванди таълим

Фанни таълимии саҳми шарқшиносони рус дар омӯзиши таърих ва фарҳанги халқи тоҷик дар нақшаҳои таълимии ихтисоси бойгоншиносии факултети китобдорӣ ва иттилоотшиносии донишкада мақоми фанни интихобиро касб кара, дар ташаккули донишҷӯ ҳамчун мутахассиси баланд ихтисос мавқеи яке аз фанҳои асосӣ (базавӣ)- ро ишғол намудааст. Ҳангоми тадрис он ҳамчун – фанни ёрирасони таърих оид ба назари шарқшиносон доир ба омӯзиши таърих ва фарҳанги халқи тоҷик маълумоти пурра медиҳад ва бо ҳамин дар тайёр кардани мутахассисони варзида нақши хело назаррасро ишғол мекунад.

III. Мақсади омӯзонидани фан

Васеъ гардонидани доираи фаҳмиши донишҷӯ ҳангоми шинос шудан бо шарқшиносон ва ховаршиносони барҷастаи рус, ки дар омӯзиши таърих ва фарҳанги халқи тоҷик саҳми арзанда гузоштаанд, малакаву маҳорати аз бар намудани маъҳаз, таърих, ташаккул ва инкишоф додани қобилияту маҳорати касбии донишҷӯ ҳангоми ширкат варзидани соҳаи таърих бахшида шудааст.

IV. Вазифаҳои омӯзонидани фан

- омӯзиши таърих ва фарҳанги халқи тоҷик таҳқиқи шарқшиносони рус .
- аз бар намудани асарҳои олимони рус доир ба таърихи халқи тоҷик.
- баланд бардоштани ҳисси ҳештаншиносӣ ва ватандӯстии донишҷӯён ҳангоми тадриси фани мазкур.
- маълумотҳои муккамал пайдо намудани донишҷӯён оид ба таърих ва фарҳанги халқи тоҷик.

V.Натиҷаи омӯзонидани фан

Дар баробари аз худ намудани фанни таълимӣ донишчӯ бояд:

- доир ба шарқшиносони барҷастаи рус маълумот пайдо карда бошад;
- дуруст азхудкунии осори рус;
- оид ба моҳияти асосии омӯзонидани фан сарфаҳм равад;
- назари мухталифи шарқшиносонро оиди омӯзиши кишвар аз бар намоянд;

Дар асоси аз худ намудани фанни таълимдонишчӯ бояд:

- асарҳои шарқшиносони русро тавсиф карда тавонад;
- нақши шарқшиносони русро дар омӯзиш ва таҳқиқи таърихи бой ва ғании кишвар дарк карда тавонад;
- тавассути тахтаҳои электронӣ дар дарсҳо ва машғулиятҳои ба тариқи слайд презентатсияҳо баромад карда тавонад;

Пререквизит (алоқамандии фанни таълимӣ бо фан аз ҷониби донишчӯ азхуд карда шуда): фанҳои дар давраи таҳсил дар муассисаи таълимии таҳсилоти умумии миёна азхудкардаи донишчӯ: таърих, забон, адабиёт, асосҳои информатика.

Постереквизитҳо: (алоқамандии фанни таълимӣ бо фанҳои, ки донишчӯ онҳоро дар баробари азхудкунии фанни Саҳми шарқшиносони рус дар омӯзиши таърих ва фарҳанги халқи тоҷик ва пас аз худ намудани он дар давоми таҳсил аз худ менамояд): Назария ва методологияи кори бойгонӣ, ва таърихи афкори архившиносӣ, археография, бойгонии ғайри давлат, осорхонашиносӣ ва китобхонашиносӣ, дипломатика ва сфрагистика, назария ва методологияи таърих, манбаъшиносӣ, таърихнигорӣ ва ғайра.

VI.МАЗМУНИ ГУЗАРОНИДАНИ МАШҒУЛИЯТҲОИ ФАНИ

Хафтаҳо	№Тартиби	Номгӯи мавзӯҳои машғулиятҳои аудиторӣ		КМРО	Микдори соатҳо	Санаи иҷро	Ҳолҳои имконпазир	Адабиёт	Тавзе
		Лексионӣ	Амали						
I	1	Маъхазҳои қадимаи русӣ ва Осиём Миёна доир ба алоқаи ин минтақаҳо.			2		1.25	1,2,5,30,33	
	2		Маъхазҳои қадимаи русӣ ва Осиём Миёна доир ба алоқаи ин мин-тақаҳо.		1		1.25	1,2,5,30,33	
	3			Мизи мудаввар.	1		2.5	2,38,24,25,27	
II	4	Саҳми Петри I дар инкишофи алоқаҳои Россия бо хонигариҳои Осиём Миёна			2			2,3,4,7,10,12,28	
	5		Хонигариҳои Осиёи Миёна		1			2,4,7,10,21,22	
	6			Қабули маълумотҳо	1			3,8,9,11,13,23	
III	7	Вазъияти алоқаҳои хонигариҳои Осиёи Миёна ба Россия баъд аз Петри I			2			2,3,5,16,18	
	8		Хонигариҳои Осиёи Миёна ба Россия баъд аз Петри I		1			2,3,8,9,11,30	
	9			Гузарида-ни сӯхбат.	1			1,3,5,7,13,15	

IV	10	Саҳми шарқшиноси ҷавон Н.Хаников дар ҷамъ кардани маводи таърихии мардуми мо.			2			2,3,5,12,14,28	
	11		Саҳми шарқшиноси ҷавон Н.Хаников дар ҷамъ кардани маводҳои таърихии мардумии мо		1			2,3,8,9,11,29	
	12			Қабули маълумотҳо	1			2,3,4,7,12,30	
V	13	Асарҳои Мейендорф Е. К. доир ба хонигари Осиёи Миёна			2			5,7,10,12,31	
	14		Асарҳои Мейендорф Е. К. доир ба хонигари Осиёи Миёна		1			3,8,9,11,13	
	15			Гузaronидани сӯхбат	1			2,3,5,18,20,25	
VI	16	Таърихи мардуми мо дар таърихнигории охири асри XIX ва ибтидои асри XX			2			2,8,9,11,13	
	17		Таърихи мардуми мо дар таърихнигории охири асри XIX ва ибтидои асри XX		1			1,2,3,5,12,11	
	18			Қабули маълумотҳо	1			2,7,10,14,17	

VII	19	Хотираҳои Крестовски В. «Дар меҳмониҳои Амири Бухоро».			2			3,4,7,10,12,32	
	20		Хотираҳои Крестовски В. «Дар меҳмониҳои Амири Бухоро».		1			2,3,8,9,11,13	
	21			Гузaronидани суҳбат	1			2,3,8,9,11,13	
VIII	22	Саҳми академик В.В Бартолд дар тадқиқи халқи тоҷик.			2			2,3,8,9,11,13	
	23		Саҳми академик В.В Бартолд дар тадқиқи халқи тоҷик.		1			1,2,3,5,7,19	
	24			Қабули рейтинги 1	1			1,2,3,5,12,14	
	25	Болоравии алоқаҳои Россия ва Осиёи Миёна дар асрҳои миёна.			2			2,3,8,9,11,13	
IX	26		Болоравии алоқаҳои Россия ва Осиёи Миёна дар асрҳои миёна.		1			2,3,4,7,10,12	
	27			Гузaronидани суҳбат	1			2,3,4,7,10,18	
	28	Пурзур шудани таъсири Осиёи Миёна дар нимаи дуюми асри XVIII.			2			2,3,4,7,10,14	

X	29		Пурзур шудани таъсири Осиёи Миёна дар нимаи дуюми асри XVIII.		1			2,3,4,7,10,20	
	30			Қабули рейтингҳои	1			1,3,9,14,18	
XI	31	Фаолияти экспедитсияи илмии Россия соли 1841 дар Бухоро			2			2,3,6,9,11	
	32		Фаолияти экспедитсияи илмии Россия соли 1841 дар Бухоро					2,3,4,7,10	
	33			Гузарида сӯҳбат	1			2,3,4,7,10	
XII	34	Таъсис ёфтани «Утоқи Шарқи» ва саҳми он дар чамъ кардани дастаҳо оид ба таърихи Осиёи Миёна			2			3,8,9,11,13	
	35		Таъсис ёфтани «Утоқи Шарқи»		1			2,3,5,18	
	36			Қабули маълумотҳо	1			2,3,8,9,11,13	
XIII	37	Асарҳои В. Григорев доир ба Осиёи Миёна			2			2,3,7,9,11	
	38		Асарҳои В. Григорев доир ба ОМ.		1			2,3,4,7,10,12	
	39			Мизи мудаввар	1			1,2,3,8,10	
	40	Саҳми А.А Семенов дар омӯзиши таърихи халқи тоҷик.			2			2,3,5,13,17	

XIV	41		Саҳми А.А Семенов дар омӯзиши таърихи халқи тоҷик.		1			2,3,7,9,11,33	
	42			Қабули маълумотҳо	1			2,3,4,7,10,12	
XV	43	Фаъолити илмӣ академик В.В Бартолд			2			1,2,3,8,10,24	
	44		Фаъолияти илмӣ академик В.В Бартолд		1			2,3,5,13,17,21,27	
	45			Гузaronидани суҳбат	1			2,3,8,9,11,13	
XVI	46	Асари академик В.В Бартолд «Тоҷикон ва аҳамияти он.			2			2,3,4,7,10,12	
	47		Асари академик В.В Бартолд «Тоҷикон ва аҳамияти он.		1			2,3,5,7,10,15	
	48			Қабули рейтингӣ 2	1			1,2,3,4,10,12,31	

VII. АДАБИЁТ

1. Арбобзода А. Таърихи фарҳанги халқи тоҷик. – Душанбе, 2003.
2. Актуальные проблемы истории таджикского народа // Сб. науч. трудов. – Душанбе, 1988.
3. Барномаи таърихнигории таърихи халқи тоҷик. Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни. – Душанбе, 2010.
4. Бартольд В.В. История культурной жизни Туркестана. // Соч. – Т. 2- М.: Наука, 1963. С. 294- 392.
5. Бартольд В.В. Таджики. Исторический очерк. // Соч. – Т.2- Ч.1, - М., 1963
6. Брагинский А.С. Очерки из истории таджикской литературы. Душанбе, 1956
7. Гафуров Н. Роҷеъ ба масоили муҳими таърихнигории қадимия // маводи конференсияи илмӣ ҷумҳуриявӣ «Масъалаҳои муҳими таърихнигории муосири тоҷик (26-27 майи соли 2004. – Душанбе, 2005. – С.24-26.
8. Гафуров Б., Прохоров Н. Таджикский народ в борьбе за свободу и независимость своей Родины. – Сталинабад, 1944.
9. Джалилов А. Из истории культурной жизни предков таджикского народа. – Душанбе, Ирфон, 1973.
10. Дарси ҳештаншиносӣ. Маҷмуаи мақолаҳо. – Душанбе: Ирфон, 1989.
11. Донишнома. Рисолаи мухтасар аз таърихи салтанати хонадони Манғития. – Душанбе, 1968.
12. Донишнома. Наводир-ул-воқеъ қ. 1.- Душанбе, 1988, қ.2 – Душанбе, 1989.
13. Ёрмухаммадов А. Барномаи курси таърихнигорӣ (таърихи илми таърих, историография), - Душанбе, 2005.
14. Зикриёев Ф.Б. Набиева Р.А., Зикриёева М. Ф. Таърихи Ватан - Душанбе: Собириён, 2007.
15. Маводи конференсияи илмӣ ҷумҳуриявӣ «Масъалаҳои муҳими таърихнигории муосири тоҷик» (26-27 майи соли 2004).- Душанбе, 2005.
16. Искандаров Б.И. Из истории борьбы за установление Советской власти в Таджикистане, - Душанбе, 1953.
17. Масов Р.И. История топорного разделений. - Душанбе, 1991.
18. Масов Р.М. Тоҷикон: таърих бо муҳри «комилан махфӣ». Душанбе, 1995.
19. Масов Р.М. Таджики: вытеснение и ассимиляция. – Душанбе, 2005.
20. Наврузов Г. Формирование научного центра в Таджикистане (1924-1950гг.). – Душанбе, 1992.
21. Очерки истории и теории культуры таджикского народа. – Душанбе, 2006.
22. Очерк возникновения и развития современного басмачества в Бухаре.
23. Покровский М.Н. Русская история в самом стажем очерке. В кн. М. Н. Покровский изб. произв. – М., 1967, кн.3.
24. Раҳмонов Э. Тоҷикон дар оинаи таърих: Китоби якум. Лондон, 2000; Китоби дуюм.- Душанбе, 2002; Китоби сеюм. Душанбе, 2006.
25. Раҳмонов Э. Сарчашмаи худшиносии миллӣ // Б.Ғ Гафуров. Тоҷикон. Таърихи қадимтарин, қадим ва асри миёна. Китоби якум. – Душанбе: Ирфон, 1998.
26. Расулиён Қ. Осори таърихӣ ва фарҳангии Тоҷикистон. - Душанбе Ирфон, 2008.

27. Рачабов З. Ш. Аз таърихи афкори чамъиятӣ – сиёсии халқи тоҷик дар нимаи дуюми асри XIX ва авали асри XX – Сталинобод, 1959.
28. Рачабов З. Ш. Маорифпарвар. Аҳмади Дониш.- Душанбе: Ирфон, 1964.
29. Рачабов С. А. Тақсимоти миллӣ – ҳудудӣ дар Осиёи Миёна ва аҳамияти он барои ташкил шудани Ҷумҳурии Советии Сотсиалистии Тоҷикистон // Материалҳо оид ба таърихи халқи тоҷик (Давраи Советӣ). – Душанбе, 1957.
30. Сомоленский Н. И. Теория и методология истории. М., 2008.
31. Соколов И. П. О характере естественно-исторических исследований Средней Азии до Октябрьской революции. – Ташкент, 1934.
32. Стаценко И. А. Из истории народных движений в Таджикистане во второй половине XIX начале XX вв. (1870-1917 гг.). – Душанбе, 1963.
33. Таджикистан в трудах дореволюционных исследователей. – Душанбе: Дониш. 1990.
34. Тухтаметов Т. Г. Россия и Бухарский эмират в начале XX века. – Душанбе, 1977.
35. Умар С. У. Расцвет науки в Таджикистане. – Салинабад, 1960.
36. Фарҳанг .- 2009.- № 5-6.
37. Ҳодизода Р., Каримов У., Саъдиев С. Адабиёти тоҷик. Асарҳои XVI ва ибтидои асри XX (китоби дарсӣ).- Душанбе, 1988.
38. Шагалов Е. С. Первое научное общество Таджикистана. – Душанбе, 1966.
39. Шишов. А. Таджики (этнографическое исследование), – Алматы, 2006.
40. Шарофуддинов С. С. Вклад академика В. В. Бартольда в изучение истории и культуры таджикского народа. // Автореферат на соиск. уч. степ. к.и.н.- Душанбе, 2014. – 26 с.

X. ТАЛАБОТ НИСБАТ БА ТАДРИСИ ФАН. ТАРТИБИ БАҲОГУЗОРӢ

Сару либос: расмӣ - тибқи талаботи муқаррар намудани Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Барои аз худ намудани фан иштироки донишҷӯ дар тамоми машғулиятҳои дарсӣ, саривақт иҷро намудани корҳои мустақилона бо роҳбарии омӯзгор (КМРО), кори семестрӣ ва корҳои мустақилонаи донишҷӯ ҳатмӣ мебошанд. Ҳангоми роҳ додан ба дарсшиканӣ ва ё саривақт иҷро накардани супоришҳои аз ҷониби омӯзгор муқарраршуда донишҷӯ ба ҳолҳои муайян сазовор намешавад. Дар мавриди зоҳир намудани фаъолияти мусбӣ (саривақт иҷро намудани супоришҳои аз ҷониби омӯзгор муқарраргардида, иштироки фаъолона дар машғулиятҳои амалӣ ё КМРО) донишҷӯ аз ҷониби омӯзгор бо ҳолҳои муайян мушараф мешавад.

Бо мақсади пурра аз бар намудани фанни таълимӣ дар назди кафедра барои омӯзгорон ва кормандон синфҳои алоҳида муқаррар карда шуда, чадвали гузаронидани мусохибаҳо, сӯҳбатҳо ва корҳои мустақилона овехта шудааст. Дар назди кафедра Ҷамъияти илмии донишҷӯён фаъолият мекунад, ки дар ҷаласаҳои он мавзӯҳои гуногуни барои донишҷӯён муҳим ва шавқовар мавриди омӯзиш ва муҳокима қарор дода мешаванд.

Баҳодихӣ ба дониши донишҷӯён аз фанни таълимӣ дар асоси низоми кредитӣ-модуль бо натиҷаи ниҳоии ҳолҳои дар рейтингҳо ва имтиҳони ҷорӣ аз ҷониби донишҷӯ бадастовардашуда, ки дар маҷмӯъ 100 %-ро ташкил медиҳанд, гузаронида мешавад. Рейтинги донишҷӯ аз фанни таълимӣ барои гузоштани баҳои ҷамъбасти дар шакли ҳарфҳо тибқи низоми таҳсилоти кредитӣ (низоми даҳбалаи *EuropeanCreditTransferSystem* – ECTS) ва низоми анъанавӣ (низомии чорбала ё «комёб») ҳамчун асос баромад мекунад. Баҳои ҷамъбасти донишҷӯ дар ду шакли номбаршуда дар варақаи имтиҳонӣ ба қайд гирифта мешавад.

Ҷадвали 1

Тавсифи кори донишҷӯ	Худуди ҳолҳои рейтинги	Баҳо	
		Тибқи низомии кредитӣ (ECTS)	Тибқи низомии анъанавӣ (чор-бала ё «комёб»)
« Аъло » - кори дар сатҳи олӣ иҷрокарда-шуда. Сатҳи иҷроқунӣ ба талабот пурра ҷавобгӯ буда, мазмуни назариявии фан-ни таълимӣ комилан аз худ карда шудааст, қобилияту маҳорати иҷро намудани корҳои амалӣ дар донишҷӯ ташаккул ёфтаанд, тамоми супоришҳои аз рӯи барномаи таълимӣ пешбинишуда пурра иҷро карда шуда, сифати иҷро намудани онҳо тавассути ҳолҳои ба ҳадди баланд-тарин наздикгардида баробар, муайян карда шудаанд.	90-100	A	Аъло
		A-	
« Хуби хуб » - кори хуб, сатҳи иҷроии ба аксарияти талабот ҷавобгӯ, мазмуни на-зариявии фанни таълимӣ пурра аз худ карда шудааст, қобилияту маҳорати ама-лӣ дар асоси аз худ намудани фан дар донишҷӯ аслан ташаккул ёфтаанд, супо-ришҳои тибқи барномаи	75-89	B+	Хуб
		B	

таълимӣ пеш-бинишуда, пурра иҷро карда шудаанд, сифати иҷро намудани аксарияти корҳо тавассути холҳои имконпазир баҳо дода шудаанд.		B-	
«Қаноатбахш» - сатҳи иҷроиши корҳо ба қисмати зиёди талаботҳо ҷавобгӯ буда, мазмуни назариявии фанни таълимӣ гар-чанде қисман аз худ карда шудааст, лекин он қадар назаррас нестанд, қоби-лияту маҳоратҳои зарурии иҷро намудани корҳои амалӣ дар маҷмӯъ ташак-кул ёфтаанд, қисми зиёди супоришҳои тибқи барномаи таълимӣ пешбинишуда иҷро карда шудаанд, дар ҳалли баъзе супоришҳо ба ҳатогӣ роҳ дода шудааст, «Бавосита» - корҳо дар сатҳи сусти иҷро карда шуда, сатҳи иҷро намудани онҳо ба талабот ҷавобгӯ нест, мазмуни наза-риявии фан қисман аз бар карда шуда-аст, баъзе қобилияту малакаҳои иҷроии корҳои амалӣ ташаккул наёфтаанд, қис-ми зиёди супоришҳои тибқи барномаи таълимӣ пешбинишуда, иҷро нагардида-анд ва ё сифати иҷро намудани баъзе аз онҳо тавассути холҳои ба ҳадди ақал баробар баҳогузорӣ карда шудаанд.	50-74	C+	Қаноат-бахш
		C	
		C-	
		D+	
		D	
«Ғайриқаноатбахш» - мазмуни назария-вии фанни таълимӣ қисман аз худ карда шудааст, ё умуман аз худ карда нашудааст, қобилияту маҳоратҳои зарурии иҷро намудани корҳои амалӣ ташаккул наёфтаанд, аксарияти супоришҳои тибқи барномаи таълимӣ пешбинишуда, иҷро нагардида, дорои ҳатогихои дағал мебо-шанд, сифати иҷро намудани онҳо тавас-сути холҳои ба ҳадди ақал баробар ё наздик баҳогузорӣ карда шудаанд, кори иловагии иҷрокардашуда ба баланд шудани сифати амалӣ гардонидани супо-ришҳои таълимӣ мусоидат намекунад.	0-49	F	Ғайриқаноатбахш

2. Рейтинги умумии донишҷӯ доир ба фанни таълимӣ ҳамчун ҷамъи ҳолҳои умумии $\bar{y}$ дар санҷишҳои фосолавии 1, 2 (то 100 ҳолӣ, ки ҳар кадом баробари 25% доништа шудааст) ва аттестатсияи ҷамъбасти, имтиҳон (то 100 ҳол, ки баробари 50% қабул карда шудааст) дар нимсола муайян карда мешавад.

Таносуби фоизи азхудкунии фанни таълимӣ дар рафти муайян намудани рейтингии умумии донишҷӯ дар ҷадвали 2 оварда шудааст.

Баҳои умумии донишҷӯ оид ба азхудкунии барномаи таълимии ҳар як фан бо формулаи зерин ҳисоб карда шуда, бо фоизи ифода меёбад:

$$\text{Ҳолҳои умумии} = \left[\frac{(P_1 + P_2)}{2} \right] \cdot n_1 + I_n \cdot n_2$$

даринҷо:

n – коэффисиенти доимӣ набуда, метавонад аз 0,40 то ба 1,0 баробар бошад ва ҳосили ҷамъи ададҳои n_1 ва n_2 бояд ба 1 баробар шавад.

P_1 - ҳолҳои рейтингии якум;

P_2 - ҳолҳои рейтингии дуюм;

I_n – ҳолҳои имтиҳони ниҳой.

Шакли аттестатсияи чамъбастӣ доир ба фанни таълимӣ	Таносуби ҳолҳо (ба ҳисоби %)	
	Дар санчишҳои фосилавӣ (P ₁ ва P ₂)	Дар аттестатсияи чамъбастӣ, имтиҳон
Имтиҳон (нимсолаи якум)	25+25=50	50

Фаъолияти академии донишҷӯ дар ҳар як давраи рейтингӣ (давраҳои санчиши фосилавӣ 1 (ҳафтаҳои 1-8), 2 (ҳафтаҳои 9-16)): 24 + 36 + 32 + 8 = 100.

Аз ҷумла: 24 ҳол – барои дарсҳои лексионӣ;
36 ҳол – барои машғулиятҳои лабораторӣ;
32 ҳол – барои иҷрои кори мустақилона.
8 ҳол - барои КМД

Иҷроиши чорабиниҳои таълимӣ аз рӯи фан (фаъолияти академии донишҷӯ дар нимсола) ба таври зайл баҳо дода мешаванд:

I. Лексияҳо: 8 x 3,0 ҳол = **24,0 ҳол** (дар як ҳафта: 2,0 ҳол – давомот ва талаботи устод оид ба дарс + 1,0 ҳол – конспект);

II. Машғулиятҳои лабораторӣ: 8 x 5,5 ҳол = **44 ҳол** (дар як ҳафта: 1,0 ҳол – барои давомот, 4,5 ҳол – барои иҷрои корҳои лабораторӣ).

III. Машғулиятҳои (КМРО) амалӣ: 8 x 4,0 ҳол = **32 ҳол** (дар як ҳафта: 1,0 ҳол – барои давомот, 3,0 ҳол – барои фаъолият дар машғулиятҳои амалӣ).

IV. Кори мустақилонаи донишҷӯ (КМД) 8x1=8

Барои муайян намудани рейтингӣ донишҷӯ ҳангоми иҷрои кори мустақилона низоми модулӣ-рейтингӣ – низоми даҳбала (ESTS) истифода карда мешавад.

Иҷрои кори мустақилона ба давраҳои гуногун ҷудо мешавад. Барои иҷро намудани ҳар як давра мӯҳлати муайян муқаррар карда шудааст.

Ҳолҳои рейтингӣ дар рафти иҷрои кори хаттӣ бадастовардаи донишҷӯ аз фанни таълимӣ ба рейтингӣ умумии он илова карда мешаванд.

Аттестатсияи чамъбастӣ, имтиҳон: 50 ҳол.

Муайян намудани рейтингӣ донишҷӯ дар аттестатсияи чамъбастӣ, имтиҳони фанни таълимӣ низ дар асоси талаботи низоми ҳолдихӣ-рейтингӣ ECTS ба амал оварда мешавад.

Аттестатсияи чамъбастӣ, имтиҳон доир ба фанни таълимӣ дар шакли қабули тест гузаронида мешавад. Ҳаҷми саволномаи тестӣ дар аттестатсияи чамъбастӣ, имтиҳонӣ фанни таълимӣ ба 25 савол баробар аст.

Ба ҳар як ҷавоби дуруст – 4 ҳол муқаррар карда шудааст.

Ҳолҳои дар рафти қабули аттестатсияи чамъбастӣ, имтиҳони фанни таълимӣ бадастовардаи донишҷӯ ҳамчун ҷамъи ҳолҳои санчиши тестӣ доништа шудааст.

Ҳолҳои рейтингӣ дар аттестатсияи чамъбастӣ, имтиҳони фанни таълимӣ бадастовардаи донишҷӯ ба ҳолҳои дар давоми семестр азхудкардаи ӯ илова карда мешаванд.